

TERNOPIL VOLODYMYR HNATIUK
NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
CENTRE OF SOCIAL DEVELOPMENT AND INNOVATIONS
EAST ABERDEEN EDUCATIONAL RESOURCES

ISSN (Online): 2520-6230

ISSN (Print): 2520-6451

Scientific Papers

**SOCIAL WORK
& EDUCATION**

Vol. 8, No 4, 2021

Ternopil, 2021

Social Work and Education. – Т. : Vector, 2021. – Vol. 8, No. 4. – 152 p.

In Social Work and Education are highlighted topical issues of social work and education. Journal publishes original research articles, short communications, scientific news in the related fields and also literature reviews.

Periodicity of the journal – 4 issues per year.

Reviewing a Manuscript for Publication. All scientific articles submitted for publication in “Social Work and Education” are double-blind peer-reviewed by at least two academics appointed by the Editors' Board: one from the Editorial Board and one, not affiliated to the Board and/or the Publisher.

Copyright. Authors submitting articles for publication are expected to provide an electronic statement confirming that their work is not an infringement of any existing copyright and will not indemnify the publisher against any breach of legislation and/or international standards in academic publishing. For the ease of dissemination all papers and other contributions become the legal copyright of the publisher unless agreed otherwise.

Academic ethics policy. The Editorial Board of “Social Work and Education” strictly follows all internationally acknowledged rules and regulations on academic publishing and academic ethics.

The Editorial Board suggests all potential contributors of the journal, reviewers and readers to dully follow this guidance in order to avoid misconceptions.

For a Full guide for All Authors please visit our website:
<http://journals.uran.ua/swe>

Editorial office address:

Kruvonosa str., 2
46027, Ternopil, Ukraine

E-mail: annaslozanska@gmail.com; kulynyak@elr.tnpu.edu.ua

Scientific Council of the Ternopil
Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical
University recommends the Journal for
printing. Protocol No 12, 28. 12. 2021

Адреса редакції:

вул.Кривоноса 2, Тернопіль,
Україна, 46027

Рекомендовано вченою радою
Тернопільського національного
педагогічного університету імені
Володимира Гнатюка.
Протокол № 12 від 28. 12. 2021

ISSN (Online): 2520-6230

ISSN (Print): 2520-6451

©SW&E, 2021

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief

Dr., Anna Slozanska, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine, Centre of Social Development and Innovation, Ternopil, Ukraine

Deputy Editor-in-Chief

Prof. Vira Polishchuk, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

Dr., Prof. Bogdan Buyak, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

Dr., Prof. Liliia Morska, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

Dr., Prof. Tetyana Semigina, Academy of Labour, Social Relations and Tourism, Ukraine

Dr., Prof. Olha Soroka, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

Dr., Prof. Iryna Kozubovska, Uzhhorod National University, Ukraine

Dr., Prof. Olexandra Yankovych, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine, Ukraine

Dr., Prof. Ludmyla Romanovska, Khmelnytsky National University, Ukraine

Hab. PhD, Prof. Jadwiga Daszykowska, The John Paul II Catholic University of Lublin, Stalowa Wola Campus, Poland

PhD, Assoc. Prof. Gunilla Widén, Åbo Akademi University Fänriksgatan 3 B 20500 Åbo, Finland, Finland

PhD, Assoc. Prof. Daniela-Tatiana Soitu, Professor of Sociology, Ph.D., Romania

PhD, Assoc. Prof. Nadiia Gorishna, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

PhD, Assoc. Prof. Linda Wermeling, Northern Kentucky University, USA

PhD, Assoc. Prof. Svitlana Kalaur, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

PhD, Assoc. Prof. Katarina Levicka, Trnava University, Slovakia

PhD, Assoc. Prof. Tetyana Liakb, Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine

PhD, Assoc. Prof. Olga Pejynska, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ukraine

ЗМІСТ [CONTENT]

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ [RECENT ISSUES IN SOCIAL WORK]

Бар'єри у застосуванні соціального замовлення в Україні
[Barriers in social commissioning implementation in Ukraine]
Наталія Датченко 430

Development of gifted children in the art educational environment
[Розвиток обдарованих дітей у мистецькому освітньому просторі]
Rufina Dobrovolska, Olesya Gazinska 451

Шляхи розвитку теорії та практики соціальної роботи в умовах глобалізації
[Ways of development of theory and practice of social work in the conditions
of globalization]
Лілія Ключ 461

Cooperation of the higher education institution with non-governmental
organizations as a subject of social development of communities
[Співпраця закладу вищої освіти з недержавними організаціями, як
суб'єкта соціального розвитку громад]
*Oksana Kravchenko, Maksym Skochko, Inna Molochenko, Karyna
Sharovaliuk* 472

Формування правової компетентності постраждалих від домашнього
насилля жінок засобами неформальної освіти
[Formation of legal competence of women suffering from domestic violence
by means of non-formal education]
Леся Рутьян 481

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ [RECENT ISSUES IN EDUCATION]

Застосування медіаосвітніх елементів у підготовці майбутніх
перекладачів
[Using media educational elements while teaching future translators]
Інна Анастасія Дзюбановська, Тетяна Цепенюк, Ірина Ваврів 494

Фахова компетентність майбутніх вихователів: теоретичні підходи до її
формування на засадах компетентісного підходу
[Professional competence of future educators: theoretical approaches to its
formation on the basis of competence approach]

Дора Коврей, Олена Бобирєва 505

Social Work & Education

©SW&E, 2021

УДК 378:373.2.011.3-

051:[001.895+005.336.2]

DOI: 10.25128/2520-6230.21.4.7

Дора Коврей,

аспірант, Мукачівський
державний університет,
вул. Ужгородська, 26, Мукачево,
Закарпатська область, Україна;
dora.kovrei@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4745-4977>

Олена Бобирєва,

аспірант, Мукачівський
державний університет,
вул. Ужгородська, 26, Мукачево,
Закарпатська область, Україна;
bobirevalena@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1757-0494>

Статус статті:

Отримано: жовтень 23, 2021

1-ше рецензування: листопад 17, 2021

Прийнято: грудень 30, 2021

Бобирєва, Д., Коврей, О. (2021). Фахова компетентність майбутніх вихователів: теоретичні підходи до її формування на засадах компетентісного підходу. *Social Work and Education*, Vol. 8, No. 4. pp. 505-514. DOI: 10.25128/2520-6230.21.4.7.

ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЇЇ ФОРМУВАННЯ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Анотація. Сучасний дошкільний заклад активно перетворюється на «інститут соціалізації», а вихователь має бути прикладом для дітей та мати належний рівень фахової компетентності. Установлено, що з психолого-педагогічної точки зору компетентний вихователь володіє ґрунтовними знаннями, має розвинуті педагогічні здібності, досконалі професійні уміння, сформовану професійну самосвідомість та педагогічне мислення, а також володіє навичками самонавчання й самовдосконалення. На основі узагальнення з'ясовано, що основними характеристиками фахової компетентності майбутніх вихователів є: досконале володіння теоретичними знаннями; педагогічна майстерність; самовдосконалення і творча праця над собою; оволодіння культурним, етнодуховним потенціалом; застосування на практиці новітніх методик навчання й виховання дітей дошкільного віку. У фаховій діяльності вихователя виокремлено п'ять основних функцій: організація, планування, контроль і надання допомоги, педагогічний аналіз. До спектру основних ролей вихователя належать: навчати, допомагаючи дітям набути нові знання, і виховувати на основі творчої мотивації. Вагому роль у фаховій компетентності вихователів відведено особистісним якостям (відвертість, доброзичливість, співпереживання, щирість). Сучасний вихователь має бути інноваційним дослідником, організатором, фасилітатором, консультантом, коучом.

Провідну роль під час формування фахової компетентності майбутніх вихователів відіграє компетентнісний підхід. Цей підхід є основоположним методичним орієнтиром, адже дає можливість скласти цілісне, інтегроване уявлення про діяльність вихователя. Його впровадження забезпечить діяльну, мотиваційну готовність, сприятиме формуванню творчості та спонукатиме до рефлексії. Компетентнісний підхід дозволить студентам вдосконалити методiku впровадження дидактичних, виховних, розвивальних і соціалізуючих інтерактивних технологій у дошкільних закладах.

Ключові слова: фахова компетентність; майбутні вихователі; заклади дошкільної освіти; компетентнісний підхід.

Вступ

У XXI ст. відбувається активний перехід від індустріального суспільства до суспільства, у якому вагому роль відіграють знання та інтелектуальна праця, а найбільшим капіталом стає фахова компетентність, творча ініціатива та сформована готовність навчатися впродовж усього життя. Поділяємо позицію Н. Штер (2001) у тому, що ефективне збагачення особистості цими надбаннями безпосередньо залежить від професіоналізму та фахової компетентності педагогів, на першому місці з яких перебувають вихователі закладів дошкільної освіти (ЗДО). Сучасна дошкільна установа нині потребує інноваційних фахівців, які спроможні приймати науково обґрунтовані й технологічного грамотні рішення, вільно орієнтуватися в реалізації професійних обов'язків, творчо мислити і розв'язувати нестандартні професійні завдання та при цьому самостійно розвиватися й самовдосконалюватися.

У цій площині особливо високими є вимоги до змісту професійної підготовки майбутніх вихователів, позаяк саме дошкільна освіта відіграє особливу роль у розвитку особистості дитини. Повністю підтримуємо думку Н. Гагагіної про те, що «сучасний вихователь дітей дошкільного віку – це професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях психолого-педагогічної науки, володіє різними технологіями розвитку, виховання та навчання дітей, здатний до саморозвитку, самовдосконалення, само моделювання та самопроектування в різних сферах життєдіяльності, в тому числі в професійній» (Гагаріна, 2010, с. 241). Запити сучасного українського суспільства зумовили гостру необхідність глибинної трансформації системи професійної підготовки майбутніх фахівців. На порядок денний постало питання щодо необхідності ґрунтовного та системного аналізу цінностей, перегляду основоположних функцій, що призведе до якісного оновлення змісту освітнього процесу задля створення найоптимальніших умов для становлення та розвитку особистості, що буде здатна до професійної самоактуалізації та самореалізації.

Відзначимо, що теоретико-методичні аспекти професійної підготовки майбутніх вихователів розглядали Л. Артемова, А. Богуш, Л. Зданевич, В. Логінова, Л. Плетеницька, Т. Слободянюк, В. Чайка та ін. У публікаціях Т. Атрощенко, Л. Завгородньої, І. Княжевої, Н. Маковецької, В. Нестеренко, З. Онишкова, О. Писарчук, І. Рогальської-Яблонської, Ю. Руденко, К. Щербакової та ін., висвітлені практичні підходи до формування готовності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до професійної діяльності. Напрацювання О. Волошенко, Н. Кічук, С. Сисоевої, Н. Устинової та ін. присвячені використанню інноваційних технологій в освітньому процесі майбутніх вихователів. Потенціал компетенційного підходу вивчали О. Вознюк, Н. Захарерасевич, С. Кубіцький, О. Мисик та ін. Однак, як показує практика, належним чином компетентнісний підхід не використовується під час організації освітнього процесу студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта, а також цей підхід не посів відповідне місце у процесі формування у них фахової компетентності. Не повною мірою враховується той факт, що завдяки компетентнісному підходу освітній процес набуде нових практико орієнтованих

можливостей, а випускники зможуть реалізувати свій потенціал та бути конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг дошкільних установ.

Мета статті – проаналізувати сутність фахової компетентності майбутніх вихователів, з'ясувати її особливості та дослідити потенціал компетентнісного підходу у її формуванні.

Основна частина

У європейській педагогічній освіті, як доводить В. Кремень (2009), активно пропагується дитиноцентрична освітня парадигма, яка конкретизується через формування фахової компетентності. У даній площині вважаємо за доцільне коротко проаналізувати сутність наукової дефініції «фахова компетентність». Так, у баченні С. Гончаренка та Н. Ничкало фахова компетентність розглядається як «сукупність знань, умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності» (Професійна освіта, 2000, с. 102). Тобто, майбутній фахівець під час здобуття освіти має оволодіти необхідним інструментарієм, засобами й продуктивними технологіями для якісної реалізації своїх посадових обов'язків, а також під час навчання має відбутися поєднання здатностей (особистісні якості) і готовності (знання, уміння) до професійної діяльності. На думку В. Сухомлинського (Гагаріна, 2010) фахово компетентним можна вважати такого педагогічного фахівця, який володіє ґрунтовними знаннями, має розвинуті педагогічні здібності, досконалі професійні уміння, професійну самосвідомість, педагогічне мислення, володіє навичками самонавчання, самовдосконалення.

Варто акцентувати увагу на тому, що у системі дошкільної освіти протягом 10 останніх років відбулися суттєві зміни, які пов'язані з оновленням її змісту, перебудовою взаємодії в системі «вихователь – дитина дошкільного віку». Зокрема основним підґрунтям для формування фахової компетентності майбутніх вихователів в умовах ступеневої системи освіти, на думку О. Чекан (2015, с. 13), виступають уміння та навички, а також активне використання нових технологій навчання та інноваційних форм і методів. З огляду на те, що дошкільні установи потребують фахівця нового типу, то нині висувуються підвищені вимоги до його професійної підготовки, що, насамперед, стосується вдосконалення фахової компетентності.

Дошкільна освіта розглядається як доволі важливий період формування ключових компетентностей дошкільників, а також широкого кола загальнонавчальних і загальнокультурних умінь (Печенко, 2008). З огляду на це, як доводить В. Чайка, педагог, що працюватиме у ЗДО, має бути зразком та прикладом для дітей, «його особистість є найважливішим виховним засобом. Вихователь впливає на них всіма якостями своєї особистості, всією поведінкою» (Чайка, 2014, с. 139). Причому його обов'язок – постійний ріст та робота над собою. З психолого-педагогічної точки зору сучасна дошкільна установа перестає бути «школою для маленьких» і поступово перетворюється на справжній «інститут соціалізації», основне призначення якого – бути посередником між дитиною як макрокосмом і широким світом як макрокосмом у якій їй належить гармонійно увійти, визначити у ньому своє домірне місце, налагодити

продуктивні стосунки з новим колом людей, почуватися тут компетентною, життєво вправною, життєрадісною» (Лакуста, 2018, с. 118).

З огляду на мету статті, варто зосередити увагу на характеристиці фахової компетентності вихователя. Так, у трактуванні Г. Бельської компетентність вихователя дошкільної установи – «це здатність виконувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і вмінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно значущих якостей, серед яких провідними є любов до дітей, що поєднується з вимогливістю, емпатія та комунікативність» (Бельська, 2012, с. 25). Цікавою вважаємо позицію Н. Сиротич стосовно компетентності дошкільного педагога, що «характеризується наявністю глибоких фахових знань і педагогічних умінь, поєднання яких зорієнтоване на практичне впровадження майстерної професійної діяльності» (Сиротич, 2010, с. 15). Окрім того, компетентність, у баченні Н. Сиротич, доцільно розглядати через призму творчості й педагогіки мистецтва, тому необхідно розвивати у студентів мистецькі знання, вміння і навички, стимулювати до активності з метою перетворення їх у носіїв культурного потенціалу. На думку О. Писарчук (2019), вихователь інноваційного спрямування повинен уміти у своїй професійній діяльності реалізовувати: 1) педагогічний гуманізм; 2) емпатійне ставлення; 3) співробітництво з усіма учасниками освітнього та виховного процесу; 4) діалог; 5) особистісну позицію (Писарчук, 2019, с. 164–165).

Ми повністю солідарні з думкою В. Чайки у тому, що компетентність виступає основою «професійного саморозвитку вихователя і самоаналізу його діяльності» (Чайка, 2012, с. 37). Тобто вихователь виступає у якості активного носія цінностей, способів дій, учинкових реакцій, а тому має бути здатним до вироблення цілей та засобів для їх досягнення, має знати як обирати форми і методи виховання і навчання, виявляти гнучкість.

З огляду на наведені аргументи, очевидним є те, що у майбутніх вихователів необхідно системно й цілеспрямовано формувати фахову компетентність та допомагати їм ще під час навчання удосконалювати й переосмислювати свої погляди на професійну діяльність. Як доводить Н. Гагагіна (2010, с. 242), у досягненні фахової компетентності вихователя чільну роль відіграють дві групи факторів: – внутрішні (мотивація самореалізації; активність постановки мети, досягнення свого максимального рівня; побудова професійного шляху по висхідній; високий рівень домагань, збереження і збільшення своїх досягань); – зовнішні (адекватні педагогічні методики, технології).

Зупинимось на особливостях фахової компетентності вихователя. Так, на основі інтерпретації публікації Н. Сиротич (2010) виокремлено основні сутнісні характеристики фахової компетентності майбутніх вихователів до яких віднесено: досконале володіння теоретичними знаннями з метою підвищення рівня освітніх державних стандартів; володіння знаннями із суміжних з дошкільною педагогікою наук; педагогічна майстерність і творча, дослідницька діяльність; самовдосконалення і творча праця над собою; оволодіння культурним, етнодуховним потенціалом; застосування на практиці новітніх методик навчання й виховання дітей дошкільного віку (Сиротич, 2010, с. 16–17).

З'ясовано, що у баченні В. Чайки у фаховій діяльності вихователя доцільно виокремити п'ять основних функцій, а саме: організація, планування, контроль і надання допомоги, педагогічний аналіз. Автор вважає, що «реалізація цих функцій в освітньому процесі дошкільного закладу залежить насамперед від уміння вихователя правильно спланувати і проаналізувати власну діяльність, виявити в ній сильні і слабкі сторони, намітити шляхи професійного самовдосконалення» (Чайка, 2019, с. 141).

Підтримуємо Н. Сиротич у тому, що компетентний дошкільний педагог покликаний виконувати дві основні ролі: «навчати, допомагаючи дошкільникам набути нові знання, і виховувати, але одночасно захоплювати, зацікавлювати, «заряджати» творчою мотивацією. Він зобов'язаний сформуванати у дитини здатність емоційно сприймати явища та події навколишнього світу, взявши за основу процесу соціалізації формування творчих умінь вихованця» (Сиротич, 2010, с. с. 17]. На основі інтерпретації напрацювань Т. Коваленко та М. Шах (2016) було з'ясовано, що вагому роль у фаховій компетентності вихователів відведено особистісним якостям. Зокрема, доведено, що «найважливішою умовою педагогічного професіоналізму є наявність у педагогів, поряд із ґрунтовними знаннями теоретичних основ, таких якостей, як відвертість, доброзичливість, співпереживання, щирість, здатність приймати й розуміти іншого» (Коваленко, Шах, 2016, с. 21).

Варто наголосити на тому, що професійна діяльність вихователів має свою специфіку, адже вона часто супроводжується заглибленістю педагога в «суспільство дітей дошкільного віку», характеризується певним емоційним фоном напруги, роздратування, перенасичення. Від вихователя, в значній мірі, залежить психологічний клімат в групі, емоційний комфорт кожної дитини, характер взаємин між дітьми та особистісні успіхи дитини в діяльності. Саме тому необхідно приділити значну увагу питанням формування особистості майбутнього вихователя, розвитку його фахової компетентності.

Отже, з психолого-педагогічної точки зору, вихователя доцільно розглядати як ключову фігуру дошкільної освіти, адже він повинен визначити індивідуальні траєкторії особистісного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її вікових, фізіологічних та психологічних особливостей. Вихователь у межах своїх професійних обов'язків має активно працювати й у площині інтелектуального, соціального, фізичного, естетичного та особистісного розвитку. У колі його професійних обов'язків перебувають питання щодо турботи про психологічне благополуччя дітей, увага до їхнього внутрішнього світу, почуттів, переживань, захоплень та інтересів. Означені вимоги особливо співзвучні із тим, що майбутній вихователь під час навчання має отримати ґрунтовні психолого-педагогічні знання та уміти вчасно й ефективно фіксувати й корегувати відхилення в інтелектуальному, емоційному та поведінковому розвитку своїх вихованців, мати сформовані навички по вирішенню конфліктних ситуацій та володіти технологіями налагодження співпраці з батьками дитини чи особами, які їх замінюють. Тобто, сучасний вихователь має бути інноваційним дослідником, організатором співпраці, фасилітатором, консультантом, помічником дитини,

коучом. У діяльності вихователя значна кількість труднощів, тому від нього вимагаються витримка, вольові зусилля, наполегливість й терпіння.

Результати наукових досліджень В. Семиченко (2001), В. Чайки (2019), О. Чебикіна (1992) засвідчують той факт, що сучасна система професійної підготовки майбутніх вихователів формує у них здатність до стихійного професійного саморозвитку, що є доцільним лише під час розв'язання вузьких ситуативних завдань. Ми солідарні з науковцями у тому, що ще й нині компетентнісний підхід до формування фахової компетентності, здебільшого, застосовується лише фрагментарно, відсутня системність у такій діяльності.

Наголосимо, що серед усього спектру методичних підходів, які потрібно покласти в основу формування фахової компетентності майбутніх вихователів, провідну роль відіграє саме компетентнісний підхід, який нині розглядається як один із стратегічних напрямів державної політики в освітній сфері, що орієнтує на досягнення позитивного освітнього результату. На думку А. Богуш «на сучасному етапі розвитку науки і освіти у структурі полікритеріального підходу виокремився компетентнісний підхід як до розвитку особистості, так і до процесу її навчання і виховання» (Богуш, 2010, с. 229). Його трактують як адекватну відповідь освіти «на пришвидшення інтеграційних процесів у економічній, політичній і соціальній сферах, на зміни, що відбулися у світі дитинства порівняно з попередніми поколіннями, коли в дошкільні заклади освіти приходили діти, які мають певні накопичені знання, розкуті, але часто не готові до навчання й спілкування з однолітками» (Мисик, 2018, с. 120).

Під час дослідження потенціалу компетентнісного підходу було враховано, що він є основоположним орієнтиром у пошуку шляхів формування фахової компетентності майбутніх вихователів дошкільних освітніх закладів. У методичному контексті ми виходили з тих міркувань, що цей підхід має бути основою процесу формування фахової компетентності, адже він дасть можливість скласти цілісне, інтегроване уявлення про діяльність вихователя у дошкільному закладі. На основі його впровадження в освітній процес можемо реально домогтися підвищення якості навчання та впровадження інноваційних технологій. Нам імпонує те, що на основі компетентнісного підходу майбутні вихователі можуть якісно опанувати загальні засади педагогічних інновацій (що таке педагогічна інновтика, інноваційність, інноваційне навчання, класифікація педагогічних нововведень; пріоритетні завдання сучасної дошкільної освіти), а також вивчити інтерактивне навчання і технології (сутність інтерактивного навчання, класифікація інтерактивних технологій, види інтерактивних вправ); ознайомитися із ігровими технологіями (класифікація ігор, етапи проведення ігор, підбір та використання ігор на заняттях) (Писарчук, 2019, с. 165].

Як показують наші власні спостереження, компетентнісний підхід забезпечує знанневу, діяльнісну, мотиваційну готовність, сприяє формуванню творчості та спонукає вихователя до рефлексії. Його практичний позитив вбачаємо у тому, що він підсилює прагматичну орієнтованість освіти, підсилює її предметно-професійний аспект, підкреслює роль досвіду (Сватенков, Сватенкова, 2018). Впровадження компетентнісного підходу в освітній процес майбутніх вихователів дозволить їм практично реалізувати знання під час практичної

діяльності, розглядаючи їх не як суму засвоєної інформації, а як здатність фахово діяти в різних проблемних ситуаціях. Його активне застосування на практичних заняттях дозволить студентам вдосконалити методику проведення дидактичних, виховних, розвивальних і соціалізуючих інтерактивних технологій у дошкільних закладах.

Висновки

Отже, у підсумку акцентуємо увагу на тому, що на основі компетентнісного підходу студенти отримують реальну можливість набутти соціального досвіду під час навчання та реалізувати власні педагогічні прагнення. З його допомогою можна сформувати професійно значущі якості особистості майбутнього вихователя, відповідну концептуальність, панорамність професійного мислення. У методичній площині цей підхід спрямований на те, щоб дати можливість кожному майбутньому фахівцеві у процесі навчання поставити перед собою реальні завдання та змобілізувати власні зусилля на їх реалізацію, а також вдосконалити власну готовність до якісної реалізації майбутньої самостійної діяльності в дошкільній установі.

Подальші наші дослідження ми спрямуємо у площину вивчення практичних механізмів впровадження компетентнісного підходу під час формування показників фахової компетентності майбутніх вихователів.

Література

Бельська, Г. В. (2012). Теоретико-методичні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук, спец. 13.00.08 – дошкільна педагогіка. К., 38 с.

Богущ, А. М. (2013). Комунікативно-мовленевий супровід становлення україномовної особистості майбутніх фахівців дошкільної освіти півдня України: навч. посіб. Одеса: Лерадрук. 241 с.

Гагаріна, Н. (2010). В. О. Сухомлинський про організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів. *Педагогічний альманах*. Вип. 8. С. 240–246.

Коваленко, Т., Шах, М. (2016). Майстерність вихователів: ефективність тренінгової роботи. *Психолог дошкілля*. № 6. С. 21–26.

Кремень, В. Г. (2009). Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ: Педагогічна думка. 520 с.

Лакуста, О. (2018). Система управління процесом підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до соціалізації дітей дошкільного віку. *Науковий пошук молодих*. Вип. 2. С. 117–123.

Мисик, О. С. (2018). Методологічні аспекти формування фахової компетентності в майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Педагогічний альманах*. Вип. 38. С. 119–126.

Печенко, І. П. (2008). Сучасний дошкільний заклад як провідна інституція соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Рідна школа*. № 6. С. 65–67.

Писарчук, О. (2019). Формування освітньо-розвивального середовища як компонент професійної підготовки майбутніх вихователів до інноваційної діяльності. *Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування* : колективна монографія. Тернопіль : [Осадца Ю. В.]. С. 155–169.

Професійна освіта. (2000). Словник : навч. посіб. / уклад. С. У. Гончаренко; ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа. 149 с.

Сватенков Т., Сватенкова А. (2018). Компетентнісний підхід у розвитку особистості сучасного підлітка. *Social work and education*, 5(1), С. 130-138.

Семиченко, В. А. Заслуженюк, В. С. (2001). Психологічна структура педагогічної діяльності. Ч. 2. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київський університет». 230 с.

Сиротич, Н. Б. (2010). Методологічні аспекти формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Сер. Педагогіка. № 1. С. 15–20.

Чайка, В. (2019). Психолого-педагогічні умови підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти до саморегуляції професійної діяльності в процесі навчання у закладах вищої освіти. *Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування* : колективна монографія. Тернопіль : [Осадца Ю. В.]. С. 137–154.

Чайка, В. М. (2012). Проблеми змісту підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до інноваційної педагогічної діяльності. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Сер. Педагогіка. № 2. С. 33–39.

Чебыкин, А. Я. (1992). Эмоциональная регуляция учебно-познавательной деятельности. Одесса. 166 с.

Чекан, О. І. (2015). Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Київ: Видавничий Дім «Слово». 184 с.

Штер, Н. (2001). Світ знання. *Deutschland*. 2001. №1. С. 40–44.

PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS: THEORETICAL APPROACHES TO ITS FORMATION ON THE BASIS OF COMPETENCE APPROACH

Dora Kovrey, postgraduate student, Mukachevo State University, 26, Uzhhorodska street, Mukachevo, Zakarpattia region, Ukraine; dora.kovrei@gmail.com

Olena Bobyrieva, postgraduate student, Mukachevo State University, 26, Uzhhorodska street, Mukachevo, Zakarpattia region, Ukraine; bobirevalena@gmail.com

Abstract. *The modern preschool educational establishment has been actively becoming an "institution of socialization", and the educator must be an example for children and have the appropriate level of professional competence. It has been established that from the psychological and pedagogical point of view a professionally competent educator has deep knowledge, has developed pedagogical abilities, perfect professional skills, formed professional self-awareness and pedagogical thinking, as well as skills of self-learning and self-improvement. It has been found that the main characteristics of the professional competence of future educators are: perfect mastery of theoretical knowledge; pedagogical skills; self-improvement and creative work on oneself; mastering cultural, ethno-spiritual potential; using of the newest methods of training and education of children of preschool age. There are five main functions in the professional activity of an educator: organization, planning, control and assistance, pedagogical analysis. To the range of main roles of an educator we include: teaching, helping children to acquire new knowledge, and educating on the basis of creative motivation. An important role in the professional competence of educators has given to personal qualities (openness, friendliness, empathy, sincerity). A modern educator must be an innovative researcher, organizer, facilitator, consultant, and coach.*

The leading role in the formation of professional competence of future educators has been played by the competence approach. This approach is a fundamental methodological guideline, because it allows you to make a holistic, integrated view about the activities of the educator. Its implementation will provide knowledge, activity, and motivational readiness, promote the formation of creativity and encourage reflection. The competency approach will allow students to improve the methodology of implementation of didactic, educational, developmental and socializing interactive technologies in preschool educational establishments.

Key words: *professional competence; future educators; preschool educational establishments; competence approach.*

References

Belienka, H. V. (2010). Theoretical and methodical bases of formation of professional competence of educators of preschool educational institutions in the conditions of higher education: author's ref. dis. ... Dr. Ped. Sciences, speciality 13.00.08 - preschool pedagogy. K. 38 p. [in Ukrainian].

Bohush, A. M. (2013). *Communicative and speech support of the formation of the Ukrainian-speaking personality of future specialists of preschool education in the south of Ukraine: textbook*. Odesa: Leradruk. 241 p. [in Ukrainian].

Haharina, N. P. (2010). V.O. Sukhomlinsky on the organizational and pedagogical conditions for the training of future educators. *Pedagogical almanac*. Vol. 8. PS. 240–246. [in Ukrainian].

Kovalenko, T., Shakh, M. (2016). Skills of educators: the effectiveness of training. *Preschool psychologist*. № 6. P. 21–26. [in Ukrainian].

Kremen, V. H. (2009). Philosophy of anthropocentrism in the strategies of educational space. Kyiv: *Pedagogical thought*. 520 p. [in Ukrainian].

Lakusta, O. (2018). Management system for the process of preparing educators of preschool education institutions for the socialization of preschool children. *Scientific youth searches*. Vol. 2. P. 117–123. [in Ukrainian].

Mysyk, O. S. (2018). Methodological aspects of formation of professional competence in future educators of preschool children. *Pedagogical almanac*. Vol. 38. P. 119–126. [in Ukrainian].

Pechenko, I. P. (2008). Modern preschool institution as a leading institution of socialization of the individual in preschool childhood. *Native school*. № 6. P. 65–67. [in Ukrainian].

Pysarchuk, O. (2019). Formation of educational and developmental environment as a component of professional training of future educators for innovation. *Training of future specialists in primary and preschool education: reform strategies: a collective monograph*. Ternopil: Osadtsa Yu. V. P. 155–169. [in Ukrainian].

Honcharenko, S.U. (2000). *Professional education*. Vocabulary: red. N.H. Nychkalo. Kyiv: High school. 149 p. [in Ukrainian].

Svatenkov, A., & Svatenkova, T. (2018). Competence approach in the development of the personality of the modern adolescent. *Social work and education*, 5(1), 130-138.

Semychenko, V. A. Zasluzheniuk, V. S. (2001). Psychological structure of pedagogical activity. Ch. 2. Kyiv: Vyd.-polihraf. tsentr «Kyivskyi university». 230 p. [in Ukrainian].

Syrotych, N. B. (2010). Methodological aspects of formation of professional competence of future educators of preschool children. *Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Ser. Pedagogica*. № 1. P. 15–20. [in Ukrainian].

Chaika, V. (2019). Psychological and pedagogical conditions of preparation of the future specialist of preschool education for self-regulation of professional activity in the course of training in institutions of higher education. *Training of future specialists in primary and preschool education: reform strategies: a collective monograph..* Ternopil: Osadtsa Yu. V. P. 137–154. [in Ukrainian].

Chaika, V. M. (2012). Problems of the content of preparation of future educators of preschool educational institutions for innovative pedagogical activity. *Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Ser. Pedagogica*. № 2. P. 33–39. [in Ukrainian].

CHebykin, A. YA. (1992). Emotional regulation of educational and cognitive activity. Odessa. 166 p. [in Ukrainian].

Chekan, O. I. (2015). The use of computer technology in the professional activities of a preschool teacher: textbook. Kyiv: Vydavnychi Dim «Slov». 184. [in Ukrainian].

Shter, N. (2001). The world of knowledge. *Deutschland*. №1. P. 40–44. [in Ukrainian].

Article history:

Received: October 23, 2021

1st Revision: November 17, 2021

Accepted: December 30, 2021

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>